

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри управління та освітніх технологій
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктора педагогічних наук, професора **ШУМІЛОВОЇ Ірини Федорівни**
на дисертацію **У Яньчана** на тему:
«Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність та доцільність дисертації. У контексті глобальних економічних трансформацій, що характеризуються переходом до інноваційних моделей розвитку, цифровізацією виробництва та зростанням ролі висококваліфікованих технічних кадрів, система професійно-технічної вищої освіти є ключовим інструментом забезпечення конкурентоспроможності кожної країни. Як один із провідних світових промислово-технологічних центрів, Китайська Народна Республіка (далі – КНР) характеризується динамічною модернізацією управління освітою у вищих політехнічних коледжах, що робить її досвід особливо цінним для світового, зокрема українського наукового аналізу.

Структурні реформи китайської системи вищої освіти спрямовані на інтеграцію освіти, науки та виробництва, розвиток дуальної освіти та впровадження гнучких моделей управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах. У цьому контексті вищі політехнічні коледжі КНР швидко реагують на потреби ринку праці, адаптуючи навчальні плани до вимог Індустрії 4.0. Управління освітою майбутніх спеціалістів у таких закладах вимагає нових підходів до стратегічного планування, якості освіти, партнерства з бізнесом та міжнародного співробітництва. Крім того, дослідження управлінських практик у вищих політехнічних коледжах КНР мають значний потенціал для застосування в контексті реформування освітніх систем інших країн, зокрема України.

Отже, з огляду на наукову, соціальну та практичну значущість порушеної проблеми, тема дисертації У Яньчана є актуальною, своєчасною, доцільною та такою, що відповідає сучасним потребам педагогічної науки.

Сутність обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації У Яньчана, забезпечується застосуванням цілісної, внутрішньо узгодженої методологічної системи, адекватної меті й завданням дослідження, специфіці його об'єкта та предмета. У роботі логічно поєднано мотиваційний, позитивно-психоедукаційний, підприємницький, міжнародний та ідейно-політичний підходи, що дало змогу всебічно розкрити процес управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Використаний у дисертації комплекс теоретичних, порівняльно-аналітичних, прогностичних методів, класифікації та систематизації, концептуального моделювання є достатнім, методично виваженим і таким, що відповідає логіці наукового пошуку. Теоретичні методи дали змогу уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження, проаналізувати еволюцію форм і методів управління освітою у вищих політехнічних коледжах КНР, розкрити сутність і специфіку управління освітою майбутніх спеціалістів. Порівняльно-аналітичний метод використано для зіставлення моделей управління, управлінських підходів у вищих політехнічних коледжах КНР та у фаховій передвищій та вищій освіті України, а також цифрових, гнучких і поведінкових підходів до управління у цих країнах; з'ясування різниці між теоретичними положеннями і практичними кейсами управління; порівняння теоретичних положень і практичних кейсів тощо.

Джерельна база дисертації характеризується репрезентативністю та охоплює сучасні українські й зарубіжні наукові праці, нормативно-правові документи, матеріали з проблем управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти, професійної освіти, державного регулювання сфери освіти, цифровізації освітнього процесу тощо. Аналіз літератури здійснено системно, з урахуванням міждисциплінарного характеру проблеми, що засвідчує належний рівень теоретичної підготовки здобувача й аргументованість його наукової позиції.

Науковий апарат дисертації окреслено коректно. Чітко визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження, сформульовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Запропоновані авторські положення щодо сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, сутності поняття «управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР», структури синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР мають достатнє теоретичне підґрунтя й логічно випливають із проведеного аналізу та результатів дослідної роботи.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується методологічною обґрунтованістю вихідних концептів, цілісністю задуму, застосуванням методів дослідження, успішним впровадженням результатів дослідження в освітній процес, а також апробацією результатів дослідження у наукових публікаціях і виступах на науково-практичних конференціях.

Структура, логіка та послідовність викладу дисертації. Структура дисертації є науково обґрунтованою, логічно вибудованою і такою, що відповідає меті та завданням дослідження. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Така побудова забезпечує цілісність наукового дослідження та послідовний перехід від теоретичного осмислення проблеми до порівняльного аналізу сучасного стану управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та у закладах фахової передвищої та вищої освіти України й розроблення рекомендацій щодо використання конструктивного досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Анотації українською та англійською мовами повно відображають зміст дисертації, її концептуальні засади, наукову новизну, практичне значення, основні результати та ключові поняття. Вони дають змогу сформулювати цілісне уявлення про логіку дослідження, авторський задум і внесок здобувача у розв'язання актуальної проблеми професійної освіти.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, схарактеризовано методологічні підходи й методи наукового пошуку, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів, наведено відомості про апробацію й публікації здобувача. Зміст вступу засвідчує належний рівень наукового планування дисертаційного дослідження та його відповідність вимогам до кваліфікаційних наукових праць.

У першому розділі **«Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР як організаційно-педагогічна проблема»** здійснено системний аналіз сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Автор переконливо доводить, що сучасні тенденції (стратегічність, диверсифікація, цифровізація, компетентнізація, контрольованість) в управлінні освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР впливають

як на зовнішнє, так і на внутрішнє, вертикальне та горизонтальне управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, забезпечуючи виконання спектру управлінських функцій.

Значущим є також характеристика нормативно-правових джерел, що регулюють забезпечення дотримання сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР (із точки зору ієрархічності: кодекси, закони, розпорядження, положення, правила, концепції, програми та плани розвитку тощо). Відзначено, що чинні нормативно-правові засади на рівні управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР забезпечують дотримання академічної доброчинності у закладах вищої освіти, набуття викладачами цифровізованої компетентності та обміну викладачами; завдяки легалізації та стандартизації системи управління освітою здобувачів вищої освіти є можливість захистити права та інтереси здобувачів, покращити рівень управління та якість роботи закладів вищої освіти.

Загалом перший розділ дисертації відзначається теоретичною цілісністю, логічністю викладу, міждисциплінарною спрямованістю та методологічною виваженістю. Він створює надійне підґрунтя для подальшого аналізу досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

У другому розділі **«Досвід управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»** узагальнено моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, виокремлено етапи трансформації управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, узагальнено досвід застосування цифрових освітніх платформ в управлінні освітою майбутніх здобувачів у вищих професійних коледжах КНР, а також схарактеризовано структуру та компоненти синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Позитивної оцінки заслуговує авторська номенклатура критеріїв, за якими узагальнено дані щодо застосування цифрових освітніх платформ в управлінні освітою студентів у вищих професійних коледжах КНР: 1) функції управління освітою студентів; 2) методи управління освітою майбутніх спеціалістів; 3) результат застосування.

Важливим здобутком другого розділу є узагальнення сучасного досвіду цифровізації та гнучких моделей управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Зазначено, що комплексна синергія інтеграції цифрової трансформації та цифрових адміністративних (освітніх) платформ, гнучке управління та поведінковий підхід становлять функціонування багаторівневої системи управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Визначення етапів трансформації управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР дозволило автору системно простежити процес удосконалення організаційних форм управління та поступову зміну методів управлінського впливу (від адміністративно-директивних до регуляторно-координаційних, інформаційно-аналітичних, економічних, стратегічних).

У третьому розділі **«Використання китайського досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів в Україні»** здійснено порівняльний аналіз сучасного стану управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та у закладах фахової передвищої та вищої освіти України; розроблено рекомендації щодо використання конструктивного досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Заслуговує на увагу здійснене автором визначення критеріїв ефективності управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України: нормативно-правове регулювання, функціональна спрямованість освіти, соціально-економічна роль, стратегічна орієнтація управління освітою майбутніх спеціалістів, поєднання централізації та автономії, орієнтація на якість освіти, цифровізація управління освітою та освітнього процесу, міжнародна інтеграція, орієнтація на потреби ринку праці, адаптивність управління освітою майбутніх спеціалістів.

Науково й практично вагомими є обґрунтовані критерії впровадження у закладах фахової передвищої та вищої освіти України досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР: тенденційність, нормативність, функціональність, цифровізація, локальність та їх адаптованість до українського освітнього ландшафту.

Розробляючи рекомендації щодо використання конструктивного досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР у закладах фахової передвищої та вищої освіти України, автором визначено сім пріоритетних напрямів впровадження в Україні китайського досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах: 1) стратегія управління та кодифікація нормативно-правової бази; 2) збалансована автономія закладів освіти; 3) цифровізація управління на основі власних платформ; 4) дуальна освіта, тобто системна інтеграція освіти з виробництвом; 5) компетентісна підготовка/перепідготовка, підвищення кваліфікації керівників та позитивно-психоедукаційний підхід; 6) пріоритетність якості освіти засобами посиленого контролю; 7) адаптивність та міжнародна інтеграція.

Загальні висновки дисертації логічно узагальнюють результати порівняльного аналізу. Вони відповідають поставленій меті й завданням дослідження, відображають наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Наукова новизна дисертації У Яньчана полягає в тому, що вперше виокремлено та систематизовано нормативно-правове забезпечення, сучасні тенденції (стратегічність, диверсифікація, цифровізація, компетентнізація, контрольованість) та етапи трансформації управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних закладах КНР; обґрунтовано структуру синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та визначено рівні управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР (макрорівень, мезорівень, мікрорівень, індивідуальний рівень); узагальнено досвід цифровізації та гнучких моделей управління освітою майбутніх здобувачів у вищих професійних коледжах КНР; здійснено порівняльний аналіз сучасного стану управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та у закладах фахової передвищої та вищої освіти України; обґрунтовано сучасні критерії ефективності управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України та розроблено практичні засади адаптації досвіду КНР до сучасних тенденцій управління освітою в Україні.

Уточнено сутність понять: «освіта», «система освіти», «вища освіта у КНР», «управління освітою», «управління вищою освітою у КНР», «вищі політехнічні коледжі КНР», «майбутні спеціалісти у вищих політехнічних коледжах»; «управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР». Удосконалено зміст, форми і методи управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України з урахуванням китайського досвіду. Подальшого розвитку набули підходи

до управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає в тому, що узагальнені тенденції, методичне забезпечення процесу управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та виокремлені рекомендації щодо ефективного функціонування моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, можуть бути застосовані в Україні на різних рівнях вищої освіти.

Узагальнена синергійно-інтегрована модель управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та методика моніторингу її ефективності можуть бути використані для вдосконалення управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України. Результати дослідження також можуть бути використані при оновленні освітніх програм «Управління навчальним закладом» та окремих освітніх компонентів зі спеціальності D3 «Менеджмент» для підготовки курсів підвищення кваліфікації менеджерів фахової передвищої та вищої освіти України.

Повнота викладення матеріалів дисертації у наукових працях, опублікованих автором. Основні положення та результати дисертації достатньою мірою висвітлено у 8 наукових працях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей.

У публікаціях послідовно відображено ключові аспекти дисертації: актуальні тенденції управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах Китаю; аналіз нормативно-правових засад управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР; реалізація функції контролю в управлінні освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР; управлінські ресурси в освіті майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та України: порівняльний аналіз. Зміст опублікованих праць корелює з логікою дисертації, відповідає її меті й завданням, засвідчує належний рівень апробації результатів дослідження та підтверджує самостійність наукового пошуку здобувача.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які подано автором для публічного захисту. При детальному розгляді дисертації порушень академічної доброчесності не виявлено.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження або вказують на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації. Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення дисертації У Яньчана, зазначимо, що окремі положення роботи можуть бути предметом наукової дискусії та подальшого уточнення:

1. У вступі заявлено використання значущої кількості методів (кейс-метод, концептуальне моделювання, прогностичний, системний аналіз тощо). Проте не цілком зрозуміло, як саме, наприклад, було реалізовано кейс-метод?

2. У назві роботи та тексті фігурує поняття «майбутні спеціалісти». Проте у списку ключових слів зазначено «майбутні бакалаври», а в термінологічному аналізі вказано, що це здобувачі рівня «бакалавр чи магістр». Необхідно чітко розмежувати ці поняття й уніфікувати термінологію загалом у тексті.

3. Для ілюстрації нормативної бази КНР автор використовує дуже специфічні регіональні документи: «Правила управління оцінюванням та сертифікацією професійних навичок провінції Цзянсі» та «Правила профілактики та контролю професійних захворювань провінції Фуцзянь». Вибір останнього документа (про професійні захворювання) виглядає методологічно необґрунтованим для теми, яка стосується управління освітою. Потрібно пояснити логіку залучення цих вузькорегіональних актів.

4. Автор виокремлює чотири рівні системи управління, де четвертим є «індивідуальний рівень – студентський», що полягає в розвитку мотивації та саморегуляції. Оскільки тема роботи «Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» (тобто менеджмент організації), чи правомірно зараховувати психологічні процеси саморегуляції студента до рівнів управлінської системи коледжу?

5. Автор констатує, що китайські моделі управління орієнтовані виключно на внутрішній ринок праці КНР, що «обмежує міжнародну професійну мобільність». Якщо Україна інтегрується в Європейський освітній простір, де мобільність та уніфікація дипломів є ключовими, чи не стане запозичення такого китайського досвіду кроком назад для українських закладів освіти (заклади фахової передвищої та вищої освіти)?

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю окреслених у дисертації питань і свідчать про творчий характер роботи та спроби вирішення теоретично складних і практично важливих проблем сучасної педагогічної науки.

Загальний висновок. Дисертація У Яньчана на тему: «Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» є самостійною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне й практичне значення для розвитку освіти, зокрема управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах.

За актуальністю, змістом, ступенем обґрунтованості наукових положень, достовірністю результатів, науковою новизною, практичним значенням, повнотою апробації та оприлюднення основних положень дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор У Яньчан заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент професор кафедри управління та освітніх технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор педагогічних наук, професор Ірина ШУМІЛОВА